

REFERAT

fra

(5/2017)

SSF's hovedstyrelsesmøde

**tirsdag den 19. september 2017, kl. 18.30,
i Garding Børnehave, Osterende 29, 25836 Garding.**

Delegerede:

Frauke Alberts, Nadine Baumann-Petersen, Andreas Berg, Tine Bruun Jørgensen, Dirk Clausen, Bjørn Egeskjold, Annemarie Erichsen, Jörn Fischer, Kirsten Futtrup, John Hardon Hansen, Niels-Jørgen Hansen, Gitte Hougaard-Werner, Anne Mette Jensen, Elsbeth Ketelsen, Preben K. Mogensen, Petra Mohr, Annette Neumann, Lars Nielsen, Sven Nielsen, Gerd Pickardt, Knud Ramm-Mikkelsen, Steen Schröder, Karsten Weber

Andre:

Kim Andersen, Ilwe Boysen, Jens A. Christiansen, Kay von Eitzen, Bernd Engelbrecht, Jette Hanisch, Peter Hansen, Nis Hardt, Marike Hoop, Jens-Søren Jess, Nina Lemcke, Kerstin Meinert, Michael Oetzmann, Kerstin Pauls, Lars Petersen, Karen Rettig, Thomas Schumann (Flensborg Avis), Klaus Stausbøll, Lars Thomsen, Dorthe Weis Salchow,

Afbud:

Tine Andresen, Erik Fredens, Karen Scheew, Maren Schultz

Referent:

Referat og optagelse på bånd, JAC/jh

Dagsorden:

1. Spørgetid for medlemmer af foreningen, jvf. vedtægternes § 12, stk. 7
2. Mødet åbnes – beslutningsdygtighed jvf. § 6
3. Valg af dirigent
4. Referat fra den 4. juli 2017
5. Fastlæggelse af den endelige dagsorden
6. Formandens beretning
7. Nyt fra SSF's udvalg
8. Årsmødeudvalgets beretning v/ Gitte Hougaard-Werner

- Drøftelse og godkendelse af beretningen
- 9. Danevirke Museums beretning v/ Nis Hardt
- 10. Landsmødet 2017
  - Valg
  - Kontingent
- 11. Forslag til mødeplan for 2018
- 12. Eventuelt
- 13. Evt. lukket møde

Formanden byder velkommen med en særlig velkomst til vores nye generalkonsul Kim Andersen og journalist Thomas Schumann fra Flensborg Avis.

Distriktsformand og børnehaveleder Kerstin Meinert: Ejdersted amt har 500 medlemmer, distrikt Garding-Evershop 65 medlemmer. Tingene hænger meget sammen, ved SSF-arrangementer deltager også børnehavens forældre. Der er for tiden 16 børn i børnehaven i alderen 1-6 år, en såkaldt familiegruppe, og vi lægger vægt på, at børnene er meget sammen. Distriktets årsprogram omfatter bl.a. årsmødet, hvor man i år havde planlagt en del fornyelser, der dog gik i vasken på grund af vejret. Derudover arrangeres en juletur til Tønder, filmklub, Vestkystkultur, danskursus i børnehaven om eftermiddagen, hvor der er sørget for børnepasning. Da det er et lille samfund, arbejder man meget sammen. Der består også et tæt samarbejde med Tønning, hvor børnene køres hen en gang om ugen til bl.a. gymnastik etc. Den gamle skolebygning rummer for øjeblikket en personalebolig, og kirken har lejet lokaler. Der hersker et godt forhold mellem mindretallet og flertalsbefolkningen, bl.a. deltager borgmesteren i årsmødet.

1. Spørgetid for medlemmer af foreningen, jvf. vedtægternes § 12, stk. 7

Bernd Engelbrecht: Spørger, om der med henblik på de nye vedtægter er sket noget med hensyn til taleret til for almindelige medlemmer på hovedstyrelsesmøderne samt med hensyn til, at aldersgrænsen for optagelse bortfalder, men at man først kan få medindflydelse, når man er fyldt 15 år.

Hertil svarer JAC, at det på januar-mødet blev besluttet, at vedtægtsændringerne, der har været diskuteret i amter og distrikter siden sidste sommer, var klar til at blive behandlet på det kommende landsmøde. M.h.t. taleret til medlemmer, vil dette ikke blive integreret i vedtægterne men i forretningsordenen, f.eks. på den måde, at medlemmer får mulighed for at stille spørgsmål både ved mødets begyndelse og slutning. Hovedstyrelsen er et ledelsesorgan og har således en anden struktur end SSV's hovedudvalg. Med hensyn til de 15-årige sker der som sådan ingen ændring. De foreliggende forslag til vedtægtsændringer sendes ud sammen med dagsordenen til landsmødet. De fleste ændringer er af redaktionel art. Hovedstyrelsesmedlemmerne har fået ændringsforslagene sidste sommer med den forpligtelse, at de skulle gå videre og diskutere disse forslag i deres respektive bagland.

2. Mødet åbnes – beslutningsdygtighed jvf. § 6

Mødet åbnes. Der er 23 stemmeberettigede hovedstyrelsesmedlemmer til stede, og hovedstyrelsen er dermed beslutningsdygtig.

3. Valg af dirigent

Gitte Hougaard-Werner foreslås og vælges som mødeleder.

Mødelederen takker for valget og konstaterer, at mødet er rettidigt indvarslet og lovligt.

4. Referatet fra den 4. juli 2017

Referatet godkendes med en rettelse til det lukkede møde.

5. Fastlæggelse af den endelige dagsorden

Preben K. Mogensen: Beder om, at det under punktet "Nyt fra udvalgene" også vil være muligt at komme med "Nyt fra amterne".

Den udsendte dagsorden følges med et enkelt punkt under "Lukket møde".

6. Formandens beretning

Kære venner, velkommen til vores første hovedstyrelsemøde efter sommerpausen.

Håber at I har kunnet nyde og elske sommeren uagtet den atter har sveget os i år. Der har vist været flere dage med kolde farver i sky og vand end nøgne piger ved hver en strand, som det hedder.

Farvel og goddag til generalkonsulen.

Den 24. august havde nu forhenværende generalkonsul Henrik Becker-Christensen og hustru Grethe Bay inviteret til afskedsreception på generalkonsulatet.

Lige præcis den dag viste sommeren sig fra sin smukke side til glæde for værtsparret og de mange gæster, der var mødt frem for at sige farvel og tak til Henrik og Grethe. Danmarks kulturminister Mette Bock og Slesvig-Holstens ministerpræsident Daniel Günther kastede glans over en meget værdig og tillige personlig og familiær reception. Mange taler og gaver vidnede om, hvor afholdt generalkonsulparret er i mindretallet og hos flertals-befolkningens samarbejdspartnere.

Udover et maleri fik generalkonsulen overrakt Sydslesvigsk Forenings guldnål som stor tak og anerkendelse for hans meget engagerede og utrættelige indsats for de dansksinde i Sydslesvig. Og som anerkendelse for hans store og fornemme indsats for det dansk-tyske samarbejde i

grænselandet, overrakte ministerpræsidenten den 8. august i Kiel Henrik Becker-Christensen "Verdienstorden des Landes Schleswig-Holstein". Velundt og velfortjent.

I et brev fra den 23. maj i år til Det Sydslesvigske Samråds formandskab, altså formand Christian Jürgensen og undertegnede som næstformand, understreger statsminister Lars Løkke Rasmussen, at generalkonsulstillingen er meget vigtig for regeringen. Statsministernen skriver, citat: "Det kommer til udtryk i de opgaver denne skal løfte. Det være sig bl.a. markeringen af 100-året for Genforeningen i 2020. Men det gælder også den faste opgave som bindeled mellem det danske mindretal og Danmark samt indsatsen for at styrke de dansk-tyske relationer kulturelt, politisk og kommercielt."

Det er opgaver, som jeg er helt sikker på, at den nyudnævnte generalkonsul Kim Andersen, tidligere Folketingsmedlem og forhenværende formand for Sydslesvigudvalget, på bedste måde kan bestride. I min optik medbringer han alle de forudsætninger, der skal til for at opfylde de forventninger, de dansksindede har til en person i den stilling.

Kim har et godt kendskab til og en stor veneration for mindretallet. Han kan både det med de røde løbere og den folkelige approach. Siden 1. september er han i embedet og er allerede trukket i arbejdstøjet. Han har klippet en rød snor over på biblioteket, været på vindmølle messen i Husum sammen med prins Joachim og talt på SSV's landsmøde på Husumhus og her i aften til vores hovedstyrelsesmøde.

Sydslesvigsk Forening gratulerer den ny generalkonsul Kim Andersen med udnævnelsen og hilser ham og hans hustru Birte velkommen i Sydslesvig. Vi i SSF håber på et godt samarbejde, og at I må falde til og ikke må kæmpe for meget med det tyske sprog.

Ny formand for Sydslesvigudvalget.

Kulturminister Mette Bock har udnævnt folketingsmedlem for Venstre, Anni Matthiesen, til ny formand for Sydslesvigudvalget.

I forbindelse med mindretalskommitterede Hartmut Koschyks besøg i København sidste år i december, mødte vi hende til et informations- og debatmøde på Christiansborg om Mindretallenes Hus og borgerinitiativet MSPI. Her viste hun stor interesse for vort mindretal og de mindretalspolitiske forhold på europæisk plan. Efter udpegningen har hun udtalt, at det er meget vigtigt for hende at bevare den tætte kontakt mellem mindretallet og Folketinget. Iøvrigt er Anni Matthiesen medlem af Kontaktudvalget for det tyske mindretal. Hun er bl.a. Venstres børneordfører og undervisningsordfører m.m.

Hun kommer til Flensborghus den 29. september på tiltrædelsesbesøg i Samrådet.

Forbundsdaysvalget.

Da SSV desværre ikke stiller op til forbundsdaysvalget den 24. september, bejler naturligvis en række Slesvig-Holstenske politikere, der kandiderer til parlamentet i Berlin, til SSV's vælgere.

Af spørgsmålene, mindretalsrådet i de såkaldte "Wahlprüfsteine" har stillet de største partier, fremgår det af disses svar, at man rent mindretalspolitisk vil få mest valuta for sit kryds, hvis man sætter det ved Die Linke eller De Grønne.

Repræsentanter for SSV og SSF har drøftet mindretalspolitiske spørgsmål med forbundsdagskandidaterne Clemens Teschendorf fra SPD samt Luise Amtsberg og Konstantin von Notz fra De Grønne. I disse samtaler blev Mindretalsrådets og SSV's krav til partierne i Berlin i den kommende valgperiode besvaret positivt.

Det drejer sig bl.a. om:

- at de fire nationale mindretal skrives ind i Forbundsrepublikkens forfatning, som det er tilfældet i Slesvig-Holsten.
- at der aflægges en mindretalsberetning i forbundsdagen én gang i løbet af valgperioden, som det er tilfældet i vor delstat.
- at alle partier udpeger en mindretalsordfører i deres gruppe, hvilket vil styrke mindretalsrådets politiske participation i parlamentet.
- at forbundsrepublikken tager et større økonomisk medansvar for de fire nationale mindretal i Tyskland.
- at mindretallenes og mindretalssprogenes synlighed i medierne og det offentlige rum øges betydeligt.

Der er ingen ende på, hvilke mindretalspolitiske ønsker man kan få opfyldt inden et valg. Vi er ikke blåøjede. Derfor er mindretalsrådet efter forbundsdagsvalget indstillet på at følge op og arbejde videre på at få gennemført de ovenfor nævnte krav og et par stykker til.

Ny mindretalskommitteret.

I juli måned blev landdagsmedlem i Kiel Johannes Callsen, CDU, udpeget til ny mindretalskommitteret i Slesvig-Holsten.

Til forskel fra Renate Schnack bestrider han ikke hvervet ulønnet, men fortsætter med at varetage sit hverv som parlamentariker i landdagen. Selv mener han ikke, at det er en ulempe med dobbeltrollen, men ser det snarere som en fordel at være tæt på sine kolleger i landagen.

Om partidisciplinen kommer til at kollidere med mindretallets interesser, som han i sagens natur er sat til at forfægte, må tiden vise. Men erfaringerne med Hartmut Koschyk, som har siddet i Forbundsdagen samtidig med, at han varetog opgaven som mindretalskommitteret, har ikke vist sig som en ulempe for mindretallene.

Johannes Callsen, 51 år, født og opvokset i Angel, var i slutningen af juli måned på et

tiltrædelsesbesøg på Flensborghus. Han er interesseret i, at kontinuiteten i mindretalspolitikken fastholdes, og at det grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde både på det kulturelle og erhvervmæssige område udbygges. Han bakker Mindretallenes Hus op, såvel som han støtter SSF's andragende om forøgelse af delstatens tilskud til foreningens kulturelle arbejde på 150.000 euro om året. Fremover vil Johannes Callsen lede det gode samarbejde i DialogForumNorden.

Delstatens ny mindretalskommitterede ønskes held og lykke med opgaven. I Sydslesvigsk Forening ser vi frem til et godt og konstruktivt samarbejde ihukommende, at CDU gav den tidligere Kiel-regerings mindretalsberetning fuld opbakning under debatten i marts måned i år.

Spejderlejr 2017 i Sønderborg.

I samarbejde med Grænseforeningen, SdU og det tyske mindretal deltog SSF i den internationale Spejderlejr i Sønderborg, som 37.000 spejdere fra næsten 40 nationer besøgte.

I et fælles informationstelt oplyste vore forenings-konsulenter om mindretallene og vort dansk-tyske grænseland. Konkurrencer af forskellig slags trak en masse mennesker til og fremstilling af et løve-emblem vakte stor munterhed hos gæsterne. Derudover lykkedes det at indsamle 1.000 underskrifter til MSP borgerinitiativet.

Mindretalsrådet.

I forbindelse med indenrigsministeriets årlige Tag-der-offenen-Tür sidste weekend i august, hvor de fire mindretal deles om en informationsstand, holdt mindretalsrådet sit tredje møde i år.

På dagsordenen stod bl.a. forberedelsen af audiensen hos forbundspræsident Frank-Walter Steinmeier på Slot Bellevue i Berlin torsdag eftermiddag den 21. september sammen med forbundsrepublikkens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk.

Samtalen føres under det kendte motto "Mindretalspolitik er fredspolitik". I den forbindelse kommer vi naturligvis ind på Mindretallenes Hus, det europæiske borgerinitiativ MSPI, vores forbilledlige grænselandsmodel, der er til inspiration for europæiske regioner, i hvilke der hersker konflikt mellem flertal og mindretal.

Også 100-året for Genforeningen og vores ønske, at forbundspræsidenten deltager i markeringen den 11. juli 2020 i Kongeskansen på Dybbøl vil blive påtalt. Men også hans kommende besøg hos mindretallene vil blive tematiseret. Han besøgte vort grænseland allerede den 5. oktober, hvor han i Flensborg bl.a. hilser på FUEN's præsidié. SSF tager imod ham på Flensborghus, hvor han også vil indtage en frokost og i øvrigt deltage i et møde med DialogForumNorden, som vores nye mindretalskommitterede Johannes Callsen vil lede.

UNESCO.

I samarbejde med delstatens museums- og fredningsmyndigheder har SSF taget del i formuleringen af en officiel ansøgning, der skal munde ud i, at Danevirkes voldanlæg og Hedeby optages på UNESCO's verdenskulturarvsliste i kategorien "Kulturlandskaber".

I forrige uge besigtigedes Hedeby og Danevirkes kulturskatte af den britiske arkæolog Neil Price, professor i arkæologi ved universitetet i Uppsala og delstatens fredningsmyndigheder.

For nogle år siden fik vi afslag, da vi sammen med andre nordiske vikingetidsbebyggelser søgte om optagelse på verdenskulturarvslisten.

Det er et bedømmelsesudvalg under ICOMOS (International Council of Monuments and Sites) der overfor UNESCO indstiller nye historiske kulturlandskaber til optagelse.

Sommer 2018 vil vi være klogere. Da afgøres Danevirkes status i Paris. Da vil det vise sig, om det er tommefingeren op eller ned for vores voldanlæg.

Samrådet.

I Flensborg Avis har man kunnet læse om folkepensionssagen. Det handler om, at danskere som har opholdt sig mere end 5 år i udlandet vil få reduceret deres folkepension ganske alvorligt.

Der er stor fare for, at lovindgrebet får en negativ indflydelse på rigsdanskeres interesse i at søge stilling indenfor mindretallet. Lige præcis rigsdanske medarbejdere er med til at styrke båndene mellem mindretallet og Danmark i hverdagen og bidrage til at formidle et aktuelt billede af dansk sprog og kultur.

SSF har inddraget den ny generalkonsul i sagen. På mødet med den ny formand for Sydslesvigudvalget vil Samrådet komme ind på de uheldige virkninger, den påtænkte pensionsreform vil få for mindretallets immaterielle og materielle afhængighed af rigsdansk arbejdskraft.

Jens A. har på vegne af SSF og Samrådet været til samtale med kulturminister Mette Bock og gjort hende opmærksom på et eventuelt kommende rekrutteringsproblem. Hun har erklæret sig parat til at drøfte sagen internt i regeringen.

Regeringen burde sammen med DF kunne blive enige om en undtagelsesbestemmelse, der sikrer, at rigsdanskere bosiddende i Sydslesvig med arbejdsplads i mindretallet bliver fritaget for en reducere af deres folkepension.

MSPI

Samrådet har bedt kommunikationsnetværket om at udvikle en strategi for, hvorledes man med succes kan indsamle underskrifter for MSPI blandt vore medlemmer.

Vi venter stadigvæk på, at FUEN præsenterer sine medlemmer for en road map for underskriftsindsamlingen. Sidste nyt er, at FUEN ikke har ansat en kampagneleder og inddraget et mediebyrå som oprindeligt påtænkt, men derimod samlet et kampagneteam på fire personer, der har kontor i Rumænien.

Kampagneteamet udgiver en kampagnebog i slutningen af september. Den vil fungere som

vejledning for mindretallene i deres bestræbelser på at samle underskrifter. Æn i teamet taler tysk, og vil være vores ressourceperson, vi vil kunne trække på, når der er behov for råd og hjælp.

Indtil senest den 3. april 2018 skal vi have samlet 1 million underskrifter. Igår kunne man på FUEN's hjemmeside på MSPI-sitet læse, at der digitalt siden begyndelsen af juni er blevet samlet 11.030 (11.118) underskrifter. Der mangler således endnu 988.970 underskrifter, som vi fra i morgen har nøjagtigt 201 dage til at få samlet, svarende til at der hver dag skal samles 4.920 underskrifter.

I Sydslesvig bør det være muligt at samle godt en fjerdedel af de underskrifter, der minimum skal samles i Tyskland på ialt 74.250, hvilket svarer til 0,09% af den tyske befolkning.

Jeg håber, at vi i det danske mindretal og blandt flertalsbefolkningen kan skaffe dobbelt så mange stemmer, som der minimum skal samles i Danmark (7.950/0,18%). Med andre 19.500.

Hvis vi ikke når det mål inden den 3. april 2018, cykler jeg som straf, sammen med friserne næste år til den europæiske kulturhovedstad Leeuwarden.

Mødelederen takker for beretningen og opfordrer til diskussion.

Jens A. Christiansen tilføjer, at MSPI er med på dagsordenen ved mødet i Samrådet den 25. september. Her skal man drøfte oplægget fra kommunikationsnetværket, og FUEN er også inviteret med til mødet. Man vil på mødet tage hul på diskussionen om en indsamlings-strategi for mindretallet. Alle organisationer må bakke op og stille ressourcer til rådighed. SSF foreslår, at der etableres en task force med kompetence og bemyndigelse til at styre projektet.

Havde til morgen et møde med Anni Matthiesen, hvor hun bl.a. fik en orientering om mindretallet, dets opbygning og struktur og samarbejdet med Sydslesvigudvalget. Hun fik også en orientering om Mindretallenes Hus, og var også blevet informeret herom af Mette Bock, og på den måde arbejder hun med og for projektet, så det kan lykkes også at få en dansk bevilling i hus. Hun er også informeret om MSPI og folkepensionssagen. For år tilbage er der indgået aftaler specifikt i forhold til Skoleforeningen og DCB omkring sociale sikringssystemer for de ansatte, og disse skal nu kulegraves. Man skal også have med, at der også er ansat rigsdanskere i de andre organisationer. Vi kom også kort ind på dobbelt statsborgerskab. Fra sydslesvigsk side skal vi i løbet af efteråret kigge nærmere på de kriterier, Sydslesvigudvalget har opstillet og prøve at videreudvikle dem i forhold til vore krav. Emnet behandles også på det kommende samrådsmøde. Anni Matthiesen kommer jo på tiltrædelsesbesøg den 29. september, og da hun ikke bor så langt fra grænsen, vil hun prøve at deltage i forskellige arrangementer i Sydslesvig. Hun ser frem til at lære os nærmere at kende.

7. Nyt fra SSF's udvalg og Flensborg by

Tine Bruun-Jørgensen, Teater- og koncertudvalget

Kulturminister Mette Bock har beskikket Lene Lass til at være medlem af Folketeatrets bestyrelse. Sæsonen er startet, vi har afholdt den første koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Det Tyske Hus, desværre kun med 69 deltagere. Vi havde gjort orkestret opmærksom på, at spilledatoen lå for tæt på sommerferien, men det var desværre ikke muligt at ændre den. Til gengæld håber jeg at se rigtig mange til "Efter festen – en Sneakers-kabaret" på Harreslev Danske Skole. I november deltager udvalget i det årlige teaterseminar, for at udvælge forestillinger til næste sæson. Aktuelt spiller Syddjurs Teater "Tro håb og kærlighed" på Flensborghus, her er I meget velkomne.

Knud Ramm-Mikkelsen, Kulturudvalget

Siden sidste Hovedstyrelsesmøde har Kulturudvalget holdt et enkelt møde, og der har, naturligtvis, været afholdt nogle få arrangementer rundt om i Sydslesvig.

På trods af sommeren, har der faktisk været én caribisk nat i Flensborg, hvor mere end 200 varmlodige mennesker hørte et par foredrag, smagte på og drak rom, og dansede til et godt spillende caribisk orkester (fra København), der hed Eliel Lazo & The Cuban Funk Machine. Det var Flensborg hus' parkeringsplads, der var lavet om til en caribisk baggård.

Senere på sommeren blev der afholdt endnu en udendørskoncert samme sted med ca. 430 publikummer. Det var en koncert i forbindelse med Flensborg Hofkultur, og også her var stemningen i top. Det var denne gang Thorbjørn Risager & The Black Tornado, der fik Flensborg til at bevæge sig.

Vi har endvidere været blandet ind i et totalt skandaløst foretagende: Nemlig festivalen "Skandaløs", der fandt sted i 1. weekend i august herude vestpå, dog længere mod nord: i Nykirke. En række gode, spændende kulturelle aktiviteter, med en masse mennesker involveret. Kulturudvalget har ydet økonomisk støtte til festivalen, til det danske band "Den sorte skole". Desuden har SSF været samarbejdspartner i forbindelse med projektet "Pluntjes", et kulturelt mødested med musik og foredrag, som blev støttet af Kurskultur. Natalie Aumüller og konsulenten var til stede under festivalen og fik rigtig mange gode oplevelser og kontakter.

Og så har vi, som man måske har lagt mærke til, pludselig fået en koncert på plads med ikonet Kim Larsen. Det er en mand, vi gennem årene har brugt mange kræfter på i udvalget. Prøvet at strikke økonomi sammen og de praktiske ting på plads, og næsten altid måtte sige, at det turde vi ikke.

Men kort før sommerferien skete der så det, man altid ønsker sig, at kunstneren selv henvender sig – og da vi har fået en konsulent, der kan mange ting, fik hun lavet en aftale, som både manager og vi kan være meget tilfreds med. Aftalen indebar bl.a. at det SKULLE være i Tyske Hus – og at der SKULLE serveres Flensborg Pilsner (Det må så ikke refereres – det er jo én af de ting, der står i kunstnerens rider – som det hedder.)

Alligevel var det en ordentlig mundfuld, vi sagde ja til – for det var jo inden Kim Larsens nye turné og plade, og hvordan ville det gå? Men alt er gået over forventning – indtil nu: Meget flotte anmeldelser af pladen, udsolgte og flotte anmeldelser af koncerterne i Danmark – og da vi

endelig måtte åbne for salget i slutningen af august. – gik det meget hurtigt med at få udsolgt alle pladser. Det er vi helt naturligt meget glade for, ikke mindst økonomisk, men også lidt kede af det, for vi kan jo godt forstå, at der så må være mange, der ikke har fået en billet. Men sådan er livet en gang i mellem.

Jeg kan så røbe, at vi er på vej med en ny udsolgt koncert. Det er allerede d. 7. oktober i år, hvor en meget kendt dansk gruppe, Folkeklubben, spiller i Kühlhaus, i Flensborg. Så også her må man rubbe neglene, hvis man vil sikre sig en billet.

Og det kan godt være, at der til den koncert vil være en overvægt af publikum nord fra – men de er naturligvis meget velkomne – for de er med til at skabe god stemning og fornuftig økonomi i mange af vore arrangementer.

Og så er sæsonen ellers godt på vej – med Spil Dansk-ugen lige efter efterårsferien, nogle jazzkoncerter og alle de andre gode og spændende koncerter, foredrag m.m.m., som Kulturudvalget er blandet ind i.

Vi er af Jens A. blevet bedt om at drøfte, hvordan Kulturudvalget kan bidrage til markeringen af 2020. Det vil vi også gerne og mener det er helt naturligt at involvere både kulturudvalget og kulturafdelingen i det spændende arrangement. Vi vil gerne involveres og ser frem til nogle flere oplysninger vedr. de overordnede planer, inden vi udarbejder et koncept / projekt.

Økonomien for i år har jeg fået meldinger om, at det ser fornuftigt ud. Det skulle glæde mig meget, hvis vi, når året er omme, vil ramme de budgetterede tal nogenlunde.

Tak for opmærksomheden.

Preben K. Mogensen: Flensborg by holder delegeretmøde forud for landsmødet, hvor vedtægtsændringerne drøftes. Opfordrer de andre amter til det samme. - Mener, Sydslesvigsk Årbog skal afskaffes, indsats og udbytte står ikke mål med hinanden. Man må så finde noget at sætte i stedet for som en hilsen til vore venner i Danmark. - Flensborg by bruger Flensborg Amts julehæfte som julehilsen. En tilskyndelse til, hvad man kunne erstatte årbogen med – en kort gennemgang af årets vigtigste begivenheder på højst 94 sider. – Mener ikke, vi SSF skal have en ungdomsafdeling. Man bør i stedet tage kontakt til SSV-U og mindst en gang om året arrangere noget for de unge.

8. Årsmødeudvalgets beretning v/Gitte Hougaard-Werner

- Drøftelse og godkendelse af beretningen

Årsmødeweekenden er for længst overstået – og selvom vi er gået i gang med at planlægge det kommende årsmøde, er det tid til lige at stoppe op og se tilbage på årsmødet 2017.

Fra den 9.-11. juni blev der for 93. gang fejret danske årsmøder i Sydslesvig. I alt blev der afholdt 39 møder, deraf 16 om fredagen, 19 om lørdagen og 1 møde udover de 3 friluftsmøder om søndagen.

På de mange møder rundt om i landsdelen kom gæster fra nord og syd for at tage del i og være en del af vore store og små møder, men også opbakningen fra vore egne institutioner og foreningers medlemmer og deres deltagelse er af stor betydning og vigtighed.

Tak

Jeg vil gerne starte min årsberetning med at sige tak til jer alle. Tak, fordi I alle på hver jeres måde og i hele Sydslesvig har været med til at gøre denne weekend til en uforglemmelig oplevelse. Vi har i fællesskab manifesteret vores tilhørsforhold til det danske, sendt og modtaget hilsner fra Danmark og Tyskland og styrket os selv og hinanden i det betydningsfulde valg, vi alle har truffet på et eller andet tidspunkt i vores liv – nemlig at være en del af det danske mindretal syd for grænsen. Det har der – uanset årets motto ikke ændret sig noget ved.

Vores deltagertal ud fra tilbagemeldinger fra de enkelte steder og solgte Valdemarsflag lander på **18.004** – knap 3000 mere end sidste år. Det er rigtig dejligt, at så mange deltog i år – det kunne være endnu flere, hvis vi ser på, hvor mange vi er i alt, så få endelig fat i venner, familie, unge, nye i mindretallet og alle dem I ellers kender, når vi 2018 igen kalder til årsmøde – mindretallets store fest!

Motto

2017 er og har været 500-året for reformationen – derfor blev vi af kirken opfordret til at tage det op og forbinde det med årets motto. På evalueringsmødet spurgte vi de fremmødte, om reformationen skulle være emnet for de kommende årsmøder, eller om årsmøderne så kom til at smage for meget af kirke og forkyndelse? Det var der delte meninger om.

I sidste ende blev vi dog enige om, at reformationstemaet er meget mere end Martin Luther – reformationen har også noget med tilhørsforhold at gøre, med samhørighed, udvikling, modersmål, sprog og meget andet. Alt sammen noget, der også har med mindretallet at gøre, hvorfor udvalget gik videre i den retning.

Reformation betyder at genskabe eller at omdanne noget bestående, "at forme på ny" i følge ordbogen. Det fik udvalget til at vælge ordet fornyelse som det begreb, mottoet skulle koncentrere sig om, og på baggrund af ovenstående og uden at bruge ordet reformation eller reform bekendtgjorde vi årets motto på landsmødet 2016:

De danske årsmøder 2017

Fornyelse skal der til

Endvidere slog vi fast, at fornyelse ikke betyder, at man skal ændre alt og kappe rødderne; det, der betyder fortid, historie og tradition. Men en gang i mellem må man studse eller klippe nogle grene på træet, så noget nyt kan få luft, opstå og gro frem – "*thi evig stilstand er død!*". I sidste ende et motto udvalget har været glade for, og som da også faldt i god jord både i mindretallet og hos vore gæster.

Plakaten

Årets plakat lod ikke vente længe på sig. Det var kun januar, men også udvalget fornyede sig en del undervejs. Vi kunne derfor glæde hovedstyrelsen med at præsentere den nye årsmødeplakat på mødet den 31.1.17.

En af grundene til den tidlige offentliggørelse var, at vi allerede den 11. oktober, altså en pæn tid før landsmødet, havde det første møde med årets plakatdesigner. Vi havde spurgt Lisbeth fra vores egen copy- og layoutafdeling, om hun havde lyst til at komme til et uforpligtende møde med udvalget, hvilket hun takkede ja til. Her præsenterede vi Lisbeth for årets motto "Fornyelse skal der til" og kom med baggrund og ideer for mottoet:

- 500-året for reformationen
- tilhørsforhold / fællesskab
- udvikling -videreudvikling
- nye generationer og plads til alle
- forandring
- rødder, træet, "plant et træ"
- det, at værne om historien, fortiden og traditioner og alligevel give plads for og til nytænkning / fornyelse

Det var de vigtigste stikord, vi lagde ud med, hvorefter vi spurgte Lisbeth, om hun havde mod på at lave en plakat, der genspejlede noget af det. Efter kort betænkningstid begyndte vi helt automatisk at brainstorme omkring selve motivet, motiverne og mulighederne i årets motto, og Lisbeth indvilligede i at komme med nogle udkast til kommende udvalgs møde.

Som sagt så gjort, og opgaven var ikke nem. Lisbeth præsenterede en plakat i flere variationer for os i november, kort efter landsmødet, og udvalgets medlemmer kom med ønsker, tilskyndelser og megen positiv feedback.

Efter endnu et møde var vi stort set klar. En lille justering blev foretaget, blandt andet valgte vi eksempelvis at erstatte den sorte farve med granitgrå, og så gik plakaten i tryk.

Skulle der være nogen, der ikke har set den – her en lille beskrivelse:

- Øverst står "**De danske årsmøder i Sydslesvig**", motto, dato og det der "skal" være med.
- Derefter ses **Skyline** af sydslesvigske bygninger og her vil jeg så gerne citere Sigurd Barretts nye genforeningssang, noget der også inspirerede Lisbeth: "og vi siger det gerne med toner og ord: at vi ved hvem vi er, uanset hvor vi bor." Lisbeth fandt noget, der symboliserer amterne; tilhørsforhold og fællesskab - alle er med. Vi er ét Sydslesvig, det danske mindretal.
- **Symbolerne** er: Rendsburger Hochbrücke og egernet (Rendsborg/Egernfærde amt), Skipperhuset (Ejdersted amt), Krokusser (Husum amt), Flensborghus (Flensborg by og amt), Vindmøllen (Sydtønder amt), A.P. Møller Skolen (Gottorp amt).
- Så ses vejen *ind i* mindretallet med porten *til* mindretallet under det danske flag – det danske.
- Hånden, der tager vare om træets rødder, så det kan gro, være og forblive stærkt.

- Der er plads til nye og gamle træer, til barnet - vores fremtid.
- Ballonerne med Dannebrog, der sendes af sted fra friluftsmødet i Flensborg må ikke mangle på plakaten, det er ligesom blevet et symbol for årsmøderne.

En plakat med mange mulige tolkninger; meget, som talerne kunne lade sig inspirere af, men frem for alt en positive plakat, der kaldte os alle til årsmøde. Fornyende, bekræftende og traditionel, som livet i vores mindretal.

En fin lille fornyelse var, at der var plads til selv at skrive det eget mødested og tid nederst på plakaten, noget nogle arrangører har efterlyst de seneste år.

Her i denne beretning skal der endnu engang siges stor tak til Lisbeth.

T-shirts og krus

Årets T-shirt måtte heller ikke mangle. Vores fokus var ikke på træet men på hele Sydslesvig og dermed på den meget flotte silhuet – den Sydslesvig-skyline, der på hver deres måde symboliserer der 7 amter, som allerede nævnt. En T-shirt, der ikke går af mode, men kan bruges år efter år, idet vi lavede den uden motto, det vil sige, at den *kan* genbruges. Alle amtssekretariater fik et sæt hvide T-shirts i alle størrelser, så det var muligt at prøve og finde den rigtige størrelse inden man bestilte den helt rigtige.

Vi synes, at det er og var en fin T-shirt, der blev solgt i alt i 532 eksemplarer – desværre ikke helt så mange som sidste år. Tidsplanlægningen kan ikke være grunden til, at der blev solgt færre. Vi var tidligt ude, og T-shirten var klar i god tid og der var reklame overalt. Vi kunne godt stoppe T-shirt-salget ud fra det åbenbart ringe behov, men vi synes, at dem, der gerne vil have en Årsmøde-T-shirt, skal have mulighed for det. Så så længe plakats motiv tillader en T-shirt og udvalget ikke har et stort underskud på et T-shirt-salg, og vi ikke sidder inde med et kæmpe sortiment efter årsmøderne, vil vi fortsat tilbyde en sådan.

Prisen på 8,- € for voksenstørrelser og børnestørrelser til 5,- € kan heller ikke være årsagen til de færre solgte eksemplarer må man mene; en rimelig og uforandret pris, som udvalget ikke tjener på. Igen tilbød vi også tilskud til fælles bestilte T-shirts til optrædende børn og unge – hvis det var ønsket. Der kom dog ikke så mange ansøgninger.

Skylinen og mottoet inspirerede os til endnu en nyhed – og Lisbeth designede efter udvalgets ønske et flot årsmødekrus, som kunne købes for 5,- €. En god gave, et godt minde og noget at samle på. Vi solgte 232 krus i alt, og så vidt jeg ved er det stadig muligt at købe enkelte eksemplarer på sekretariatet via Nina.

Æbletræer til amterne

Fornyelse lægger selvfølgelig op til, at vi også giver plads til noget nyt – til nytænkning, til nye tiltag og nye generationer.

Det viste Lisbeth med den unge familie, der planter et nyt træ. Et skrøbeligt træ, med små rødder og lille krone, men et dansk træ, der forhåbentlig kan vokse sig stort og blive lige så stærkt som alle de gamle. Lisbeth ville signalisere "håb, glæde og forventning for fremtiden", hvilket udvalget kun kunne bifalde.

Symbolisk ville vi derfor gerne markere mottoet på særlig vis, hvorfor vi købte små danske Gråstenæbletræer, som vi så forærede til hvert amt og til friserne. Tak til Kirsten for husly og pasning i Broager, inden vi fik hentet dem til Flensborghus. Amtskonsulenterne blev opfordret til i samarbejde med amtstyrelserne om at finde et egnet sted til det lille nye træ. Et sted, hvor det kan vokse sig stort og stærkt og minde om dette års årsmøder og om, at nyt og gammelt sagtens kan gå hånd i hånd.

Vi vil følge med i, hvordan træerne har det, og håbe på, at de falder godt til – og i KONTAKT vil der blive fulgt op på vores planteaktion - og så må vi se, hvornår vi for første gang kan glæde os over, at træerne bærer frugter, og hvor mange æbler vi kan høste i fremtiden – forventningerne er store.

5 HV-spørgsmål til årsmøderne...

Vi har i nogen tid arbejdet på en flyer omkring årsmøderne.

Noget "kort og godt" vi kan give nye forældre, gæster og interesserede i hånden for at fortælle om årsmøderne og deres vigtighed/ betydning. I år – og i fornyelsens tegn – fik vi færdiggjort vores lille spiseseddel, opbygget som "de 5 spørgsmål til professoren":

- Hvad er de danske årsmøder?
- Hvem holder årsmøder?
- Hvorfor holder vi stadig årsmøder?
- Hvor afholdes årsmøder?
- Hvilken betydning har årsmøderne for mig?

Flyeren er lavet på dansk og tysk og kan findes på www.syfo.de og på sekretariatene. Vi håber, at I har brugt dem flittigt og vil bruge dem fremover, så vi i de kommende år kan blive flere og flere ved vore årsmøder rundt omkring i landsdelen.

Svaret på sidste spørgsmål lyder nemlig: Er du en del af det danske mindretal – har du et barn i de danske institutioner – så er årsmøderne mindretallets og din fest – en weekend du ikke må gå glip af – en weekend, der styrker det danske fællesskab i Sydslesvig.

Skema og budget

Selv om jeg har sagt det tit, nævner jeg det igen. I kan finde vores ønskeskemaer på hjemmesiden, hvor de er tilgængelige hele året rundt. I bestemmer altså selv, hvornår I går i gang med næste års planlægning – der er dog deadline for indlevering, så vi kan gå i gang med vores del af arbejdet. Skemaerne danner arbejdsgrundlaget for udvalget i forhold til *hvor* der afholdes årsmødemøder, *hvem* der er mødeleder og kontaktperson, *hvilken* underholdning og eventuel musik/orkester, der ønskes og meget mere.

På hjemmesiden findes også en inspirationsliste, inddelt i talere og underholdning, sorteret efter omkostninger og en tjekliste til mødelederen.

Det vigtigste er dog den nye køreplan til "det gode årsmøde" med fremgangsmåder i forbindelse med årsmødet, aftaler, betaling og refundering af udgifter – altså hvem betaler hvad og hvorfor.

Husk også at notere private aftaler i skemaet med kommentar om, i hvor vidt der er truffet økonomiske aftaler. Særligt der, hvor kulturafdelingen ikke selv forhandler en kontrakt i hus, eksempelvis skolekor kan det ellers føre til overraskelser i det enkelte budget efterfølgende.

Fortsat gælder, udvalget betaler kun til underholdning og andet, der er bevilliget FØR årsmøderne, og hvor regningerne er indsendt inden den 15. september samme år – af hensyn til afslutningen af det store regnskab. Det ville også hjælpe meget med en budgetopstilling i forhold til udgifter og indtægter til det enkelte møde.

Denne skærpede form er den eneste måde vi kan få budgettet til at holde. Vi skal blive inden for de budgetterede 86.000 €, hvilket er en stor sum vi bruger på én weekend, men det er, som vi skriver i flyeren hele mindretallets store festweekend – så det er pengene værd!

Møder med de tre friluftsmødeudvalg

Vores årlige møde med de forskellige friluftsmødeudvalg forløb fint. Vi får præsenteret planer og program og et foreløbigt overblik over økonomien. Men friluftsmødeudvalgene ved, at der er loft på deres budget, og skulle det fastsatte beløb overskrides, er det amterne selv, der må betale resten. Det er svært og friluftsmødeudvalgene har svært ved at få pengene til at slå til, og alt blive dyrere, det ved vi. Vi ved, at friluftsmøderne er vores highlight om søndagen, og vi ved, at det koster, men vi kan ikke nedprioritere de små lokale møder. Det er her, de nye forældre og alle andre lærer at få en tradition i forhold til at gå til årsmøde – i trygge og kendte omgivelser. Først derefter kan det blive en selvfølge og en tradition at slutte weekenden af med at gå til et af de store friluftsmøder.

På mødet talte vi også om institutionernes optræden og aktive del i møderne. Vi foreslog at dele institutionerne op og lade dem optræde på skift – så er det en overskuelig opgave for den enkelte skole og børnehave, og på den måde er der underholdning ved vore egne hvert år.

Derudover vil jeg lige nævne, at skulle et distrikt eller amt ønske et møde med udvalget, står vi som sædvanlig gerne til rådighed.

Underholdning og andre arrangementer

Underholdningen har været god. Der har været stor opbakning fra børnehaver og/ eller skoler, så der ved de små hhv. store lokale møder har været flot underholdning ved vore egne. Dette er uundværligt og en god måde at vise lidt af vores daglige arbejde på, og det er centralt for at understrege, at disse møder er vores fælles ansvar og samtidig give børnene, de unge og deres forældre et medejerskab i årsmødefesterne.

Tak til alle optrædende, instruktører og ansatte for denne særlige indsats og den gode oplevelse.

I forbindelse med årsmøderne er der blevet gennemført en del andre arrangementer rundt om i landsdelen. Det være sig udstillinger på Flensborg bibliotek, på Aktivitetshuset, på Danevirke museum og på Mikkelberg Kunstcenter. Desforuden aftenhygge, grillaftner, koncerter og Gudstjenester.

Tak til alle frivillige og deltagere ved disse arrangementer op til årsmøderne!

Vi havde i samarbejde med Danmarkssamfundet tilbudt et gratis fanebærerkursus til interesserede. Kurset blev gennemført den 28. april klokken 15 på A.P. Møller Skolen. Der deltog både dem, der skulle bære fanen ved årsmøderne, og dem, der skulle bære Dannebrog ved dimissioner fra vore afgangsskoler. De fik både teoretisk og praktisk viden med på vejen, og der blev øvet flittigt, både ude og inde. Tak til Danmarkssamfundet og alle deltagere.

FDF'erne

Ligeledes en stor tak til de mange FDF-orkestre, der traditionen tro kommer til Sydslesvig og deltager i et eller flere møder i løbet af weekenden, både med koncerter, optog og spil til fællessang. Den afsluttende fælleskoncert på Søndertorv søndag aften er ikke bare et højdepunkt for jer - mange andre nyder at runde weekenden af sammen med jer og jeres fælles musik.

Ønskes der FDF-orkester til det enkelte møde, kan det noteres i ønskeskemaet, og har man ingen kontakt, kan den fås via Generalsekretariatet og Katrin.

Alle orkestermedlemmer er med til at øge kendskabet til os hernede, når vi giver dem gode oplevelser med fra alle vore møder, og de så fortæller om det til naboer og venner.

Vi ser frem til igen at byde mange orkestre velkommen i 2018.

Talere

Vi kunne byde mange spændende talere velkommen ved vore årsmøder. Således var det politiske Danmark og Tyskland fint repræsenteret ved dette års årsmøder.

Vi kunne byde velkommen til repræsentanter fra regeringen, folketinget, Landdagen i Kiel, Grænseforeningen, Slesvig-Ligaen, Danmarkssamfundet, Forening Norden og egne foreninger og institutioner.

Vi er glade for alle de repræsentanter, der siger ja til at komme til Sydslesvig med taler og hilsner, og mange tog da også afsæt i årets motto – fornyelse blev diskuteret, men selve reformationen, som kirken ønskede det, var ikke det store tema. Vi lagde op til det, men talerne bestemmer suverænt selv, hvilken vinkel de vil lægge på deres årsmødetale.

En særlig velkomst lød til Danmarks kultur- og kirkeminister Mette Bock (LA), økonomi- og indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll (LA), Minister for udviklingsarbejde Ulla Tørnæs (V), fhv. ministre Bertel Haarder, Benny Engelbrecht (S) og Knud Enggaard.

Folketingets 1. næstformand Henrik Dam Kristensen og fhv. minister og fhv. medlem af Sydslesvigudvalget Torben Rechendorff var også blandt årets talere.

Desuden var Sydslesvigudvalget repræsenteret ved formand Kim Andersen (V) og medlemmerne Merete Dea Larsen (DF), Christian Rabjerg Madsen (S) og Christian Juhl (EL). Blandt de politiske talere var også folketingsmedlemmerne Troels Ravn (S) og Fhv. folketingsmedlem Flemming Damgaard Larsen (V) og regionsrådsmedlem Jens Møller (Region Syddanmark).

Fra tysk politisk side kunne vi byde velkommen til Ministerpræsident Torsten Albig (SPD), Landdagspræsident Klaus Schlie (CDU), Justits-, kultur- og europaminister Anke Spoorendonk (SSV), landdagsmedlemmerne Lars Harms, Flemming Meyer og Jette Waldinger-Thiering (SSV) og SSV-landssekretær Martin Lorenzen. Overborgmester Simone Lange, borgmester Dr. Arthur Christiansen, borgmester Dorothe Klömmner, borgmester Jörg Sibbel, borgmester Andrea Kummerscheidt, SSV-amtsformand Svend Wippich, byrådsmedlem Katharina Heldt (CDU) og Landråd Dr Rolf-Oliver Schwermer, 2. stedfortrædende borgerforstander Rainer Wittek (SSV), distriktsformand Christopf Christiansen fra SSW, og ungdomstaler Tjark Jessen og Henriette Boysen (SSV-U) var også i blandt de mange talere.

Derudover talte Danmarks ambassadør i Tyskland Friis Arne Petersen på Trene-Skolen og Generalkonsul Henrik Becker Christensen talte ved friluftsmødet i Flensborg

Grænseforeningen var repræsenteret ved formand Jens Andresen, ved 1. næstformand Jørgen Bruun Christensen og generalsekretær Knud-Erik Therkelsen, desuden blev der overbragt en hilsen ved repræsentanter fra Grænseforeningen Skjern-Tarm-Videbæk.

Slesvig-ligaen var repræsenteret ved formand Anne Marie Thorup, Horst-Werner Knüppel og Anne Oesterle.

Formanden fra Danmarkssamfundet Erik Fage Petersen talte i Oksbøl Forsamlingshus. Danmarkssamfundet var desuden repræsenteret ved næstformand Søren Ib Cruys-Bagger og lokalforeningsformand i Roskilde og omegn Martin Helbo Nielsen.

Desforuden holdt Hanne Thomsen fra Nordals FDF tale på Læk Danske Skole.

Vi har ligeledes kunnet byde velkommen til talere fra egne rækker.

Skoleforeningen var repræsenteret ved Direktør Lars Kofoed-Jensen, skoleleder for Gottorpskolen Ole Peter Larsen, skoleleder fra Hiort Lorenzen-Skolen Tine Bruun Jørgensen, Højskoleforstander Karsten B. Dressø, samarbejdsrådsformand Sibylle Hönscheidt-Erichsen, studerende Anne Kristine Prühs.

Kirken ved Pastor Jakob Ørsted og pastor Theresia Treschow-Kühl.

Direktør for SdU Anders Kring var ligeledes blandt weekendens talere.

SSF var repræsenteret ved formand Jon Hardon Hansen,

2. næstformand Steen Schröder og 1. bisidder Kirsten Futtrup for SSF Husum Amt Jørn Fischer, formand og distriktsformand Nadine Baumann-Petersen med datteren Anna Sophia Petersen.

Vi kunne også hilse på en del ungdomstalere rundt omkring i landsdelen: Jakob Emil Bang (Duborg-skolen), Max Guddat, Hannah Sørensen, Victoria Sanny og Ida Thode (Jes Kruse Skolen) Aylin Eggers og Asger Beyer (A.P. Møller Skolen), Axel Nissen, Jakob Bang og Rieke Neelssen

Tak til alle talere, og til alle dem, der er kommet med hilsner eller stod ved boder og repræsenterede deres forening eller institution ved et eller flere af vore møder, og selvfølgelig til dem, som jeg ikke har nævnt her. Som altid også en særlig tak til alle lyttere, der har udvist vore talere den nødvendige respekt og opmærksomhed.

Debatmødet

En fast del af årsmødeweekenden er debatmødet lørdag formiddag klokken 10 på Flensborghus.

Under overskriften "Dansk i Sydslesvig – det danske mindretals nationale og kulturelle identitet set indefra og udefra" var der oplæg ved kultur- og kirkeminister Mette Bock, minister for justits, kultur og Europa Anke Spoorendonk og chefredaktør for Flensborg Avis Jørgen Møllekær samt SSFs formand Jon Hardon Hansen. Herefter fulgte der en god debat, styret af generalsekretær Jens A. Christiansen. Mødet afsluttedes med den traditionelle frokost, inden deltagerne drog ud til de respektive årsmøder rundt om i Sydslesvig.

For første gang i alle mine år som formand, deltog jeg ikke selv i debatmødet, da jeg var til 50-års fødselsdag om formiddagen. Men jeg håber, at alle deltagere havde en god oplevelse og diskussion.

Tak til personalet på Flensborghus for god beværtning og til alle deltagere ved debatmødet for at finde frem til Flensborg en tidlig lørdag formiddag.

Dannebrog

En særlig tak til Danmarkssamfundet for Valdemarsflag til årsmøderne, et flot adgangstegn gældende for hele Sydslesvig og til alle de møder, man vil deltage i. 50 cent af de lidt forskellige entrépriser går til Danmarkssamfundet.

Dannebrogflaget, der blev sendt afsted fra friluftsmødepladsen i Flensborg søndag, landede langt herfra. Det tog turen helt til Sverige, hvor det landede i Skåne. Flaget tilbagelagde en strækning på over 300 km luftlinje inden det blev fundet i den svenske by Tjörnarp. Finderfamilien meddelte den 17.6., at de havde fundet flaget i deres have, og efterfølgende fik de tilsendt en boggave.

Pressen

Mediedækningen har været fin. De enkelte møder har fået god omtale, men også informationer og artikler op til årsmødeweekenden har været med til at fokusere på vores store fest.

Flensborg Avis fik trykt en fin årsmødeudgave til søndagens friluftsmøder. Her kunne man allerede læse om de utallige møder, der var afholdt fredag og lørdag. Denne særudgave sendes også med mandagsavisen, der indeholder bidrag fra søndagens friluftsmøder. Man kan finde flere billeder på www fla.de.

Zeit-ung har været særdeles aktiv og leveret stof til mange indslag på nettet og på deres side, samt været rundt ved en del møder. Tak for det.

Årsmødeudgaven af KONTAKT kom den 24. maj 2017.

Her kunne læses om weekendens begivenheder og officielle gæster, hvor flere allerede kom med et indslag her; om arrangementer op til årsmøderne; om årsmødeudvalgets arbejde; om årsmødeplakaten og kunstneren bag. Der var præsentation af enkelte fornyelser, korte kommentarer fra gamle sydslesvigere, der berettede om deres største årsmødeoplevelser og mange andre spændende artikler. Traditionelt indeholdt midtersiderne et detaljeret program, lige til baglommen. Det aktuelle program findes altid på hjemmesiden. Årsmødekontakt var dermed også en fin blanding af fornyelse og tradition.

Jeg har sagt det personligt, men endnu engang tak for det fine arbejde til Jette, Lisbeth og Klaus. Udvalget var meget tilfredse med årets udgave.

Evalueringsmødet

Vi mødtes på Slesvig Hus torsdag den 13. juli til vores sædvanlige evalueringsmøde.

Det var en invitation til alle interesserede; til **alle**, der havde lyst til at deltage og have indflydelse på det, der sker i udvalget – desværre var ikke så mange mødt frem som året før, men der blev alligevel diskuteret livligt frem og tilbage, givet gode råd til hinanden og ris og ros til årsmødeudvalget.

Kerstin Meinert fra Ejdersted Amt lagde ud med at fortælle om årsmøderne på Vestkysten. Tak fordi du indvilligede i at være den, der i år startede ud med et længere overblik fra et af de sydslesvigske områder.

Dernæst fulgte et tilbageblik fra udvalgets side, hvor vi netop var inde på vore fornyelser – deriblandt årsmødeflyeren, afregninger og frister, ansøgninger og balancen i de enkelte programmer – husk at aktivere de lokale børn og unge, vi fortalte om det fundne Dannebrog og kom med en stor tak til alle – også til vejrguderne, selvom det lige kiksede fredag eftermiddag.

Dernæst kunne de fremmødte komme til orde. Her gjorde Sundhedstjenesten blandt andet opmærksom på, at de gerne vil deltage og yde 1. hjælp, men at de store møder skal være opmærksomme på, at en "Ersthelfer" ikke nødvendigvis er nok. Det kan være, at der er brug for Sanitäter, ambulance og evt. læge. Man skal tage det op med det lokale "Ordnungsamt", da det afhænger af flere faktorer, hvilket udstyr, der er brug for, alt efter belastning, redningsmuligheder og andet. Husk at sørge for nok drikkevand – det er vigtigt med flere salgssteder og tilstrækkelige mængder – også til de optrædende og til musikerne.

Der var stor ros til friluftsmødet i Slesvig, der havde fornyet med at flytte ned til A.P. Møller Skolen. Optøget var længere, men det var en god og synlig tur, med mulighed for at støde til på halvvejen. Al begyndelse kræver evaluering og justering, og det ved jeg, at de allerede er i fuld gang med.

Der kom en opfordring: Benyt jer af efterskoler til underholdning, det skaber kontakter, er af høj kvalitet og giver mange unge mennesker gode oplevelser med hjem til Danmark.

Mødet sluttede med en opfordring til de fremmødte om at komme med forslag til det kommende årsmødes motto. Projektgruppen lagde op til, at man brugte "Oplev Sydslesvig" som motto, med fokus på efterskolerne og deres tilbud. Foreningen Norden har meldt ind, at de ønsker et møde med udvalget, hvilket afholdes meget snart. Udvalget fik alt i alt gode input med, og fastholder, at det endelige motto for årsmøderne 2018 præsenteres ved landsmødet i november. Så er der noget at glæde sig til.

Afslutning og tak

Afslutningsvis skal der som altid lyde en stor tak til alle medvirkende og til alle dem, der gæstede Sydslesvig i løbet af weekenden.

Tak til hele embedsværket, der virkelig har ydet en kæmpe indsats for at få årsmøderne til at fungere så gnidningsfrit som muligt. En særlig tak til vores kulturkonsulent Nina Lemke. Tak til Katrin, Gaby, Jette, Lisbeth og Klaus for al jeres arbejde og den fantastiske opbakning, I har ydet til udvalget. Tak til generalsekretær Jens A. Christiansen i forhold til debatmødet og invitationerne og kontakten til det officielle Danmark.

En speciel tak til udvalget for gode og konstruktive møder. Vi er allerede i fuld gang med planlægningen til det kommende årsmøde, noget I som sagt alle vil høre mere om til landsmødet den 11. november.

Tak fordi I alle har været med til at forny og samtidig fastholde vore fantastiske årsmøder. Velmødt 2018.

Petra Mohr: Stor tak til udvalget for det store arbejde, de udfører.

Preben K. Mogensen: Der blev holdt gode taler. Man kunne godt involvere de øvrige organisationer i at finde et motto, det er jo vores alles årsmøde, og der er et par oplagte emner i de kommende år: I 2018 er det 100 året for de første ferieborn, i 2019 er det 800 år siden, Dannebrog faldt ned fra himlen, og for 2020 er mottoet jo også oplagt. Havde indtryk af, at der var flere deltagere i år, efterlyses dog en mere sikker måde at tælle på. Mener, det er overflødig med en læge på pladsen. Tusind tak for beretningen.

Beretningen godkendes enstemmigt

9. Danevirke Museums beretning v/Nis Hardt

I 2013 og 2014 gennemførte Museum Sønderjylland og de slesvig-holstenske fredningsmyndigheder i fællesskab store udgravninger i Danevirkes Hovedvold ved Danevirke Museum.

Udgravningerne er de mest omfattende udgravninger i Danevirkes voldsystem siden undersøgelserne i motorvejsbyggeriet op gennem Slesvig i 1970'erne, og de har vist, at volden endnu engang er betydeligt ældre end hidtil antaget. Havde forskere i årtier antaget, at de ældste volde måtte være anlagt omkring år 700 e.Kr., så har C 14-dateringer nu afsløret, at de første volde blev opført i sidste halvdel af 400-tallet.

Men også opdagelsen af en port i volden og den store kampestensmur fra 700-tallet hører ligesom begyndelsen til Valdemar den Stores teglstensmur til de nye landvindinger i Danevirke-forskningen.

Danevirke Museum, der er placeret umiddelbart op ad porten gennem Danevirke, er det eneste sted, hvor Danevirkes historie bliver formidlet i samlet form. Dele af udstillingen er efterhånden mere end 25 år gammel, og med de nye forskningsresultater er det blevet mere end tydeligt, at den hverken modsvarer moderne krav til en udstilling eller formidler den aktuelle viden om fortidsmindet. Danevirke Museum har derfor igennem nogen tid arbejdet med planer om at etablere en ny udstilling. I den forbindelse er dateringen til 450- 500 e.Kr. naturligvis et helt nyt og spændende perspektiv, der skal sættes fokus på. Voldanlæggets funktion som "Danmarks" sydgrænse skal føres flere hundrede år længere tilbage i historien og sættes i forbindelse med anglere, jyder og daners konflikter. Det er på dette tidspunkt, at danerne dukker op i forhistoriens dis og for første gang figurerer i romerske og frankiske skriftlige kilder. Det ser derfor ud til at det første voldbyggeri skal ses i forbindelse med danernes rigsdannelse, Danmarks fødsel. Endnu engang et vidnesbyrd om, hvor væsentligt en andel Sydslesvig har i Danmarkshistorien.

Udviklingen af udstillingen vil bygge på det tætte samarbejde, der er opstået mellem Danevirke Museum, Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev og det slesvig-holstenske Archäologisches Landesamt, der sammen har forestået udgravningerne i volden. Folketingets Sydslesvigudvalg har velvilligt allerede bevilliget den første million kroner til projektet. De bevilligede midler dækker dog ikke behovet for økonomisk støtte, og der arbejdes fortsat med at finde de nødvendige midler til at kunne gennemføre udstillingsprojektet. Men det skal nok lykkes for os.

Verdenskulturarvs-ansøgningen

Desværre blev vores store transnationale vikingetidsprojekt ikke optaget på UNESCOs liste over verdenskulturarv. Men kommissionen nærrede ikke tvivl om, at både Danevirke og Hedeby er værdige til at indtage en plads på listen. Landet Slesvig-Holsten/ Tyskland søger nu alene om at få Danevirke og Hedeby optaget på listen. Først i foråret lå den nye ansøgning på bordet.

Det digre værk med titlen "The Archaeological Border Landscape of Hedeby and the Danevirke" nåede at få et forord med af daværende kulturminister Anke Spoorendonk.

Og også denne gang har museumsinspektøren været inviteret med i forbundslandet Slesvig-Holstens arkæologiske ekspertgruppe og deltaget i arbejdet med at formulere ansøgningen. Efter den internationale museumskommissions ICOMOS' inspektionstur her i efteråret, kan vi forhåbentlig forvente en positiv indstilling i løbet af sommeren 2018.

Konserveringen af Valdemarsmuren

År 2008 forsøgte fredningsmyndighederne at konservere de synlige rester af kong Valdemar den Stores teglstensmur. Den omfattende og meget dyre konservering har dog kun til dels båret frugt. Muren tager fortsat skade, især i vinterhalvåret, hvor skiftende frost- og tøperioder er hårde ved det middelalderlige murværk. Murstenene knækker og mørtel bliver vasket bort i slud og regn.

Både Slesvig-Flensborg Amt og Landsregeringen er indstillet på at afsætte et større pengebeløb til teglstensmurens konservering. Amtet har hyret et firma med speciale indenfor restaureringsopgaver for at finde frem til, hvad der skal til for at stoppe murens forfald.

Skole og museum

Med den nye danske skolereform er der kommet ekstra fokus på museet i skolen. Det mærker vi også hos os i form af stigende antal henvendelser fra skoler, der er interesserede i et decideret skoleprogram.

Det forsøger vi så vidt muligt med vores tilgængelige ressourcer at imødekomme ved at tage udgangspunkt i museets formidling. Men det, den såkaldte "Åbne Skole" ønsker, er ikke kun en guidet tur langs med volden eller en rundgang i udstillingerne. Skolernes lærekræfter spørger ind til sæt af færdigt udarbejdede undervisningsmidler, der er tematiseret omkring emner som identitet, grænser og mindretal.

Med dette udgangspunkt har vi fået hjælp af Skoleforeningens konsulent for undervisningsmidler Kirsten la Cour. Sydslesvigsk Museumsforening har støttet projektet, og Grænseforeningen har hjulpet med at finde fondsmidler, således at vi sammenlagt har modtaget 9.000 euro. Disse er blevet brugt på at aflønne vores ellers frivillige medarbejder dr. Lisbeth Bredholt Christensen til, i samarbejde med museumsinspektøren, at udarbejde nogle foreløbige tilbud og vejledninger til skolernes 7.-9. klassetrin. Desuden har vi været samarbejdspartnere i et mindre Interreg-projekt om landsdelens skolers museumsbesøg.

Vi hjælper, hvor vi kan med at tilrettelægge skoleklassernes besøg i Sydslesvig og tilbyder at komme med forslag til undervisningsforløb f.eks. i forbindelse med lejrskoleophold i landsdelen. Det er en stor udfordring at udarbejde undervisningsmidler, og vi ser frem til et øget samarbejde med mindretallets institutioner for at kunne løfte opgaven og sammenfatte/ udarbejde et skolemateriale, som indeholder, hvad vore organisationer eksplicit ønsker at formidle om mindretallet til skolerne nord og syd for grænsen.

Løbet mellem havene

Stafetløbet tværs over vores landsdel fra Husum i vest til Damp i øst fandt sted i juni måned. Som i de tidligere år var det etapeskift i vores arkæologiske park. 800 løbere overdrog stafetten til afløseren her, og der var sædvanligvis godt med tilskuere og medhjælpere for at heppe på idrætsfolkene og for at hjælpe med til at gennemføre løbet. Et virkelig flot arrangement, der også i år gav mange fremmødte lejlighed til at forbinde idræt med historie.

Kort og langt

Museet kan efterhånden se tilbage på et årelangt godt og frugtbart samarbejde med det lokale turistbureau Ostseefjord - Schlei. Fællesmålet er at gøre reklame for vores landsdel og områdets seværdigheder, herunder selvfølgelig især de historiske lokaliteter, der hvert år tiltrækker et stort antal gæster.

Vi gået sammen om at genudgive et turistkort over nærområdet Danevirke – Hedeby. Nu kan man igen finde rundt og træde stille stier og veje, lige fra Egernførde i øst til Hollingsted i vest langs med voldstrækninger og runesten. Giv tid - og tag det lidt med ro, lyder turistbureauets opfordring til turisterne. Og med det nye vandrekort er der noget at tage fat på for "stavkarle", cyklister og selvfølgelig også for de lidt mere travle bilister.

Det ukendte Danmark

Var et program om vikingetiden, hvor arkæologer fortalte om fund og begivenheder fra Slesvig. Museumsinspektøren fortalte om Danmarks formentlig ældste kirkeklokke, der blev fundet i Hedeby havn formentlig i forbindelse med Ansgars missionsvirksomhed og landets første kirke. Programværterne Sisse Fisker og Mark Stockholm førte gennem programmet.

Et panel med bl.a. kendissen Søren Ryge og museumsleder Lennart Madsen medvirkede som jurorer, og der blev diskuteret, hvilken fortælling, der er med til at gøre vores land lidt større. Det blev Hedeby, for denne betydningsfulde lokalitet kan man selvfølgelig ikke komme udenom, når vi snakker vikingetid i Danmark.

Kanonskud og familiefest

Som i tidligere år inviterede Danevirke Museum venner og gæster til familiefest. Her havde man mulighed for at hilse på og komme tæt på vikingerne fra "Opinn Skjold", der havde slået lejr ved Danevirkes volde i weekenden den 12. og 13. august. Der var gratis entré til museets udstillinger begge dage.

Der blev tændt lejrball, og alle var velkomne til at medbringe deres egen picnic. Vejruderne var på ingen måde med os. Det styrtede ned det meste af dagene. Alligevel lykkedes det for de tapre 1864-veteraner at affyre forladerkanonen. Salutskuddene bragede ørebedøvende til stor moro for den mindst ligeså tapre skare af tilskuere, der var mødt frem. Jeg må sige, at de uldne uniformsjakker tager godt fra mod regn. Og så var det en stor trøst, at det nordfrisiske band "Ukuleila" optrådte med et særdeles underholdene musikprogram, bestående af en blanding af gammelkendte, nye, samt egne sange indenfor i tørvejr lørdag aften.

Preben K. Mogensen takker for en god beretning.

Jens-Søren Jess spørger, om det ikke var en idé at bygge en hal omkring Valdemarsmuren, så den ikke bliver ødelagt af vind og vejr. Hertil svarer Nis Hardt, at specialister for øjeblikket undersøger og analyserer muren, og når de er færdige, kan man tage stilling til, hvad der kan gøres. Muren nedbrydes af naturkræfterne, og af folk, der klatrer op på den.

Jon Hardon Hansen spørger, om der er nyt omkring overdragelsen af den arkæologiske park til SSF. Hertil svarer Nis Hardt, at der ikke er noget endeligt. I den nye regerings koalitionskontrakt står, at de evt. skal investeres 500.000 euro på projektet. Det vil aldrig være ejeren alene, der er ansvarlig for vedligeholde mindesmærket, det offentlige vil fortsat have et ansvar, selv om det ejes af en privat person hhv. organisation.

10. Landsmødet 2017

- Valg

- Kontingent

Jens A. Christiansen: I år er formanden, 2. næstformand og 2. bisidder samt 1. og 2. suppleant på valg. Alle har tilkendegivet, at de er villige til at tage imod genevalg. Det drejer sig om Jon Hardon Hansen som formand, Steen Schröder som næstformand, Annette Neumann som 2. bisidder, Lars Nielsen som 1. suppleant og Tatjana Mahmens som 2. suppleant. Derudover er der valg til Regnskabs- og revisionsudvalget. Formand Gerd Pickardt og Ebbe Paulsen genopstiller, men Hans Uwe Axen har meddelt, at han ikke genopstiller. Vi arbejder på at finde en ny kandidat.

Forretningsudvalget indstiller, at vi ikke ændrer på kontingentet, der jo blev sat op sidste år.

Dagsordenen vil ud over de faste punkter indeholde "Højlands forsamlingshus", hvor vi vil gøre status på foreningsudviklingen og komme med forslag til konkrete tiltag. Her vil foreningskonsulenten sammen med konsulenterne forberede et oplæg. Et yderligere punkt på dagsordenen er forslag til vedtægtsændringer.

Anne Mette Jensen synes det er prisværdigt at forretningsudvalget genopstiller men minder dog om, at amterne jo endnu har mulighed for at foreslå kandidater til de enkelte poster.

11. Forslag til mødeplan 2018

De foreslåede mødedatoer tages til efterretning uden indvendinger

12. Eventuelt

Der er intet under punktet.

17.10.2017
JAC/jh